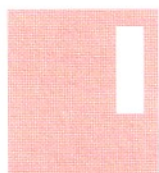

De hypermoderne houderijconcepten het Rondeel en de Plantage konden vorig jaar rekenen op zowel negatieve als positieve kritiek van de pluimveehouderij. Hoe is het beide stallen – die werden ontworpen voor het project Houden van Hennen – verder vergaan? Liggen zij aan de basis van de nieuwste bouwplannen op boerenbedrijven?

Eerste pluimveehouders aan de slag met Rondeel en Plantage

Door ing. Hilko Ellen en
dr. ir. Peter Groot Koerkamp

In 2003 en 2004 hebben onderzoekers van Wageningen-UR het project Houden van Hennen uitgevoerd, in opdracht van het ministerie van LNV. Nieuwe

houderijsystemen voor leghennen moesten de maatschappelijke acceptatie van de pluimveehouderij vergroten. Veel consumenten willen dat er meer rekening wordt gehouden met het welzijn van leghennen. Maar ook het verbod op de legbatterij in 2012 was een aanleiding voor het project, net als het verbod op snavelkappen en gezondheids- en welzijnsproblemen in de huidige scharrelstallen.

De projectgroep kwam met een 'programma van eisen' waarin, naast de eisen die een kip stelt aan haar leefomgeving, ook de wensen van de pluimveehouder en de burger zijn opgenomen. Om al

die wensen inzichtelijk te maken, zijn twee stalontwerpen gepresenteerd: het Rondeel en de Plantage. Deze twee ontwerpen waren bedoeld om denkrichtingen aan te geven voor mensen in de pluimveehouderij.

Hoe is het de twee stalontwerpen vergaan?

Reacties op het Rondeel en de Plantage

Personen van binnen en buiten de pluimveehouderij is gevraagd naar hun oordeel over de ontwerpen (zie tabel). De positieve komen met name uit de maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en beleidsmakers. Pluimveehouders en andere ketenpartijen belichtten wat meer de negatieve kanten.

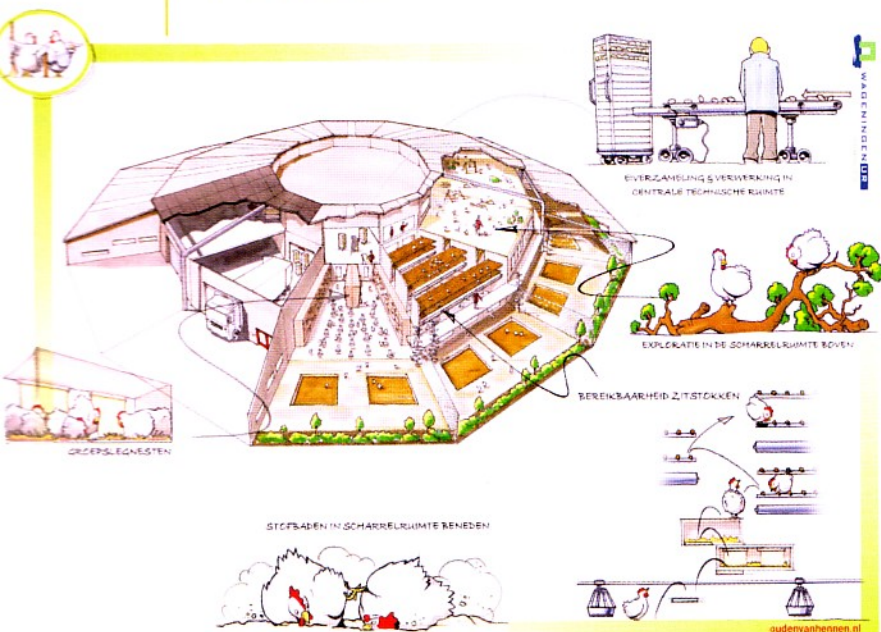
Begin 2005 bezocht het projectteam een aantal studieclubs. Tijdens de bijeenkomsten is flink gediscussieerd over het project, zowel over de manier waarop de informatie is verzameld als over de resultaten zelf. Het bleek voor velen moeilijk om de beide ontwerpen niet als blauwdruk van de stal van de toekomst te zien, maar als concepten die nog verder uitgedacht moeten worden. Inmiddels heeft het projectteam wel de indruk dat er inmiddels meerdere pluimveehouders zijn die de ideeën uit het project willen gebruiken als zij een nieuwe stal gaan bouwen. Dan zouden de eventuele hogere investeringen wel terugverdiend moeten worden met hogere eierprijzen. Dat zal betekenen dat de meerwaarde van de eieren uit deze welzijnsvriendelijke houderijen duidelijk gemaakt moet worden aan de consumenten.

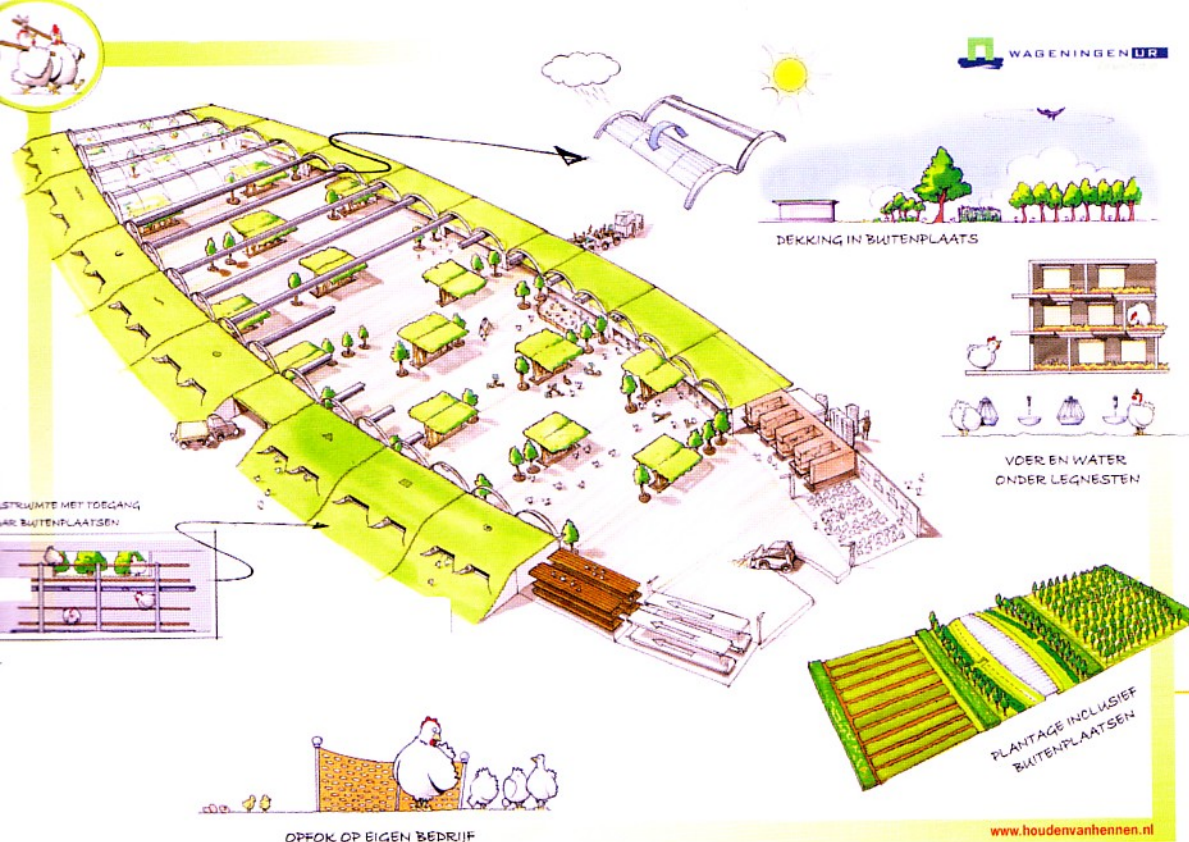
Initiatieven pluimveehouders

Enkele pluimveehouders hebben zich het afgelopen jaar gemeld bij het projectteam voor informatie over het Rondeel of de Plantage, die zij willen gebruiken voor het ontwerpen van een nieuwe stal.

RONDEEL

Een stal met overzicht en
moderne technieken

DE PLANTAGE

Een buitenplaats in het landschap

Een biologische leghennenhouder vroeg het projectteam mee te denken over twee nieuwe stallen, voor opfokhennen en leghennen. Beide stallen moeten 6.000 dieren kunnen huisvesten en zouden, op de legnesten en de lengte na, identiek moeten zijn.

Bij het bouwplan van het bedrijf is bedacht dat het ontwerp ook geschikt moest zijn voor andere bedrijven, bijvoorbeeld met grotere aantallen dieren en niet-biologische bedrijven.

Meer pluimveehouders hebben het projectteam inmiddels laten weten ook belangstelling te hebben voor het ontwerp. Of zij uiteindelijk kiezen voor dezelfde stal als de biologische pluimveehouder, is nog niet bekend.

Om de pluimveehouders van elkaars ervaringen te laten leren, is een eerste gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd. Samen werken zij nu aan een projectplan.

Problemen bij nieuwe plannen

Het biologische leghennenbedrijf ging voortvarend aan de slag. Zijn wensen en ervaringen zijn verwerkt in het eerder door het projectteam geformuleerde 'programma van eisen'. Vervolgens zijn de eerste schetsen, ontwerpen en meer gedetailleerde tekeningen van de stal gemaakt. Ook een stalinrichter en een adviesbureau zijn bij de bouwtekeningen betrokken. Ten slotte heeft het team zich gebogen over de inrichting van de uitlopen en het inpassen van het bedrijf in het landschap. Het moest wel passen bij de specifieke landschapselementen en die het liefst benadrukken en ondersteunen. Op dit bedrijf was er sprake van een zogenaamde 'bouweng', een verhoging in het

landschap. Met behulp van een landschapsarchitect zijn hier goede oplossingen voor gevonden. Toen konden de plannen worden voorgelegd aan de gemeente. Het nieuwe ontwerp betekende een ingrijpende aanpassing van het bouwblok. Voor een optimale situering van de stallen en de uitlopen, moest de stal verder van de huidige bedrijfsgebouwen komen te staan. Het doorlopen van een artikel 19-procedure is dan een verplicht onderdeel. Om dit voor elkaar te krijgen, was er regelmatig contact met de gemeente. Het werd duidelijk dat de procedure veel tijd zou gaan kosten. Zo veel tijd dat de pluimveehouder waarschijnlijk zal kiezen voor een minder optimale indeling. Jammer, maar dit is wel de realiteit. Het zou mooi zijn als de overheid soepeler zou omgaan met de ver-

gunningen voor dit type pluimveestallen.

Het programma van eisen uit Houden van Hennen is goed onderbouwd vanuit de literatuur, maar ook vanuit de praktijk. Maar hoe zaken precies uitpakken op praktijkbedrijven is nog niet geheel duidelijk. Daarom wil het projectteam graag betrokken worden bij de bouw van nieuwe pluimveebedrijven, die gebruikmaken van het programma van eisen. Indien mogelijk zullen op de bedrijven gegevens worden verzameld over ziektes, arbeidsomstandigheden, gedrag, productiviteit, milieu, enzovoort. Samen met de ervaringen van de pluimveehouders zal dit weer leiden tot nieuwe inzichten. Inzichten die we beschikbaar willen stellen voor de gehele leghennenhouderij.

Overzicht van reacties op het project Houden van Hennen

Opmerking	Aantal keren genoemd
Positief	
Aanpak van het project is creatief, innovatief, interactief	19
Aansprekende, afwijkende eindconcepten	13
Er is rekening gehouden met de wensen en eisen van kip, pluimveehouder én burger	11
Mooi verzorgde brochure, informatief, gebruik van beelden	11
Negatief	
Te weinig inbreng van pluimveehouders en te weinig aandacht voor arbo en techniek, milieu, gezondheid en voedselveiligheid	16
Onvoldoende realistisch karakter van de eindconcepten	9
Het financieel-economisch plaatje is onderbelicht gebleven	6
Vraagtekens rondom de 'follow-up' van het project	6